

Slovotvorba

- slovotvorba = tvoření nových slov
- nová slova vznikají z potřeby mluvčích pojmenovat nové jevy, předměty či zkušenosti.
- rozlišujeme 3 způsoby, jak lze vytvořit nové slovo: **odvozování, skládání a zkracování**

1. Odvozování

- Nejběžnější způsob tvoření nových slov.
- Slova vznikají připojením předpon, přípon nebo koncovek ke slovu základovému.

Podstatná jména

Přípony	Příklad
-ář/-ař, -ník, -ista, -ec, -ák	pianista, vědec, řezbář, zahradník...
-tel, -č, -ec, -ce, -ník, -ák	učitel, bavič, honák...
-an, -ák, -ec	Američan, Polák, křesťan...
-ec, -ík, -ka, -ina, -áč, -an, -ouš, -ice, -ák...	zelenáč, pomocnice, bělouš, mladík, stražec...
-ek, -ec, -ka, -ina	omrzlina, výšivka...
-č, -dlo, -tko, -ník, -ák, -ka, -čka, -ivo	svěrák, myčka, sítko, šroubovák, chodník...
-iště, -isko, -na, -ník, -árna, -írna, -telna, -ovna	letišťe, lékárna, badatelna, studovna, udírna...
-e/-ě	kotě, house
-ek, -ík, -íček, -ka, -íčko, -isko, -as, -oun, -an	psíček, psaníčko, bundička, krušas, psisko...
-stvo, -ctvo, -oví, -í, -ina	trní, listoví, lidstvo...

Přídavná jména

- přípony: -cký, -ský, -ův, -in, -štití, -vý, -ový, -ný, -ý

Slovesa

- nejčastěji se odvozují předponami: nosit – vynosit, unosit, donosit, přenosit (vzniká tak mnoho významově odlišných tvarů)

- slovesa mohou být odvozována od:

- podstatných jmen (zahradničit, kralovat),
- přídavných jmen (chudnout, zelenat),
- citoslovcí (bafat, kvákat) nebo
- změnou vidu (chodit→chodívat, učit→učívat).

Úkoly:

1. Pomocí předpon vymysli k uvedeným slovesům odvozená slovesa:

Hrát

Válet

Nést

Letět

2. Vytvoř různá přídavná jména s těmito příponami -cký, -ský, -ův, -in, -ští, -vý, -ový, -ný, -ý:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3. V uvedených podstatných jménech označ předpony a přípony:

učitelka	letuška	lovkyně	kuchařka
lesík	notýsek	dvířka	stoleček
letišťe	lékárna	ohnisko	studovna
trní	lidstvo	dříví	žactvo